ENCIKLIKA

NJEGOVE SVETOSTI

PIJA XI.

BOŽJOM PROVIDNOŠĆU

PAPE

ČASNOJ BRAĆI PATRIJARIMA, PRIMATIMA, NADBISKUPIMA, BISKUPIMA I DRUGIM MJESNIM ORDINARIJIMA, KOJI SU U MIRU I ZAJEDNICI S APOSTOLSKOM STOLICOM:

O KATOLIČKOM SVEĆENIŠTVU

AKADEMIJA »REGINA APOSTOLORUM« KOROŠČEVA 15, SARAJEVO

Predragi Hrvati Katolici!

Sveti je Otac dne 20. prosinca prošle godine, na 56. godišnjicu svojega vlastitog svećeništva, darovao svijetu prekrasnu poslanicu, koja nam govori o časti i zadaćama svećeništva, o krepostima svećeničkim, o znanju svećeničkom i o pripravi onih, koji postaju svećenici.

Ova je Papina enciklika vrlo važna nesamo za svećenike, već i za svjetovnjake, pa je poželjno, da se raširi što više. Treba da vjernici upoznaju uzvišenu misiju, koju je svećenik od Boga primio.

I meni je drago, braćo, da vam mogu u hrvatskom jeziku prikazati ovaj divni spomenik očinske brige Svetoga Oca Pija XI.

A vi ćete sigurno k srcu primiti uzvišene riječi Namjesnika Kristova na zemlji. Pa će onda ova poslanica Svetoga Oca učiniti, da se vi toplo pomolite Bogu, Djelitelju svakoga dobra, neka nam On Milostiv pošalje dostojnih radnika u svom vinogradu, i neka ih uzdrži u svojoj ljubavi.

Sarajevo, 11. veljače 1936.

† IVAN,
nadbiskup vrhbosanski.

ENCIKLIKA PIJA XI. »AD CATHOLICI SACERDOTII«.

Časnoj braći

Patrijarima, Primatima, Nadbiskupima, Biskupima i drugim mjesnim Ordinarijima, koji su u miru i zajednici s Apostolskom Stolicom.

O KATOLIČKOM SVEĆENIŠTVU.

Časna braćo!

Pozdrav i apostolski blagoslov.

Čim Nas je tajna odluka Providnosti Božje uzdigla na vrhunac svećeništva, nijesmo nikad prestali svoju djelatnu volju obraćati na one, koji su od mnogih Naših sinova u Kristu podignuti na svećeničko dostojanstvo, kojima je zadaća da budu »sol zemlji i svjetlost svijetu« (Mt. 5, 13. 14). S posebnim se načinom brinusmo za onu Nama uistinu najdražu mladost, koja se unutar svetih zidina pripravlja i odgaja za preodličnu službu.

Štaviše nakon nekoliko mjeseci kako postadosmo Vrhovni pastir, prije nego po običaju progovorismo cijelome katoličkom svijetu (Litt. Encycl. Ubi arcano od 23. pros. 1922.) Apostolskim Pismom »Officiorum omnium« (A. A. S. XIV. 1922. str. 449. ss), što ga upravismo dragome Našem sinu, koji je na čelu svetome Vijeću za sjemeništa i sveučilišta,

odredismo pravila, prema kojima valja da se obučavaju i odgajaju kandidati svetišta. I kadgod Nas pastirska skrb poticala, da potanje razmatramo koristi i potrebe Crkve, u prvom redu imadosmo na umu svećenike i levite, koje, kako znate, ljubimo kao zjenicu oka Svojega.

O Našoj pastirskoj skrbi za muževe svetoga Reda jasno govore mnoga sjemeništa, koja ili podigosmo, gdje ih nije bilo, ili premalena uz mnoge troškove proširismo i svime opskrbismo, da mogu dostojnije i prikladnije postići ono, za čim idu.

Ako smo pristali da navršenu pedesetgodišnjicu Svoga Svećeništva svečano proslavimo; i ako smo s očinskom ljubavi pratili sinovske odanosti, što Nam odasvud stizale, to učinismo zato, što smo u tome gledali, da se većma spravom slavi samo svećeničko dostojanstvo i služba, nego Naša privatna osoba. I na isti način Apostolskom Konstitucijom »Deus scientiarum Dominus« od 24. svibnja god. 1931. odredili smo, da se crkvena sveučilišta naukâ bolje urede, te sve više unaprijedimo uzgoj klera i svetu znanost (A. A. S. XXIII. 1931. Str. 241. ss).

SVEĆENIKOVA ZADAĆA.

Međutim ono, što smo sada odlučili, tako je važno i znamenito, te mislimo, da je zgodno o toj stvari naumice raspravljati u ovome Našem Pismu, i to tako, da nesamo oni, koji posjeduju predragocjeni dar kršćanske vjere, nego i oni, koji pošteno i iskreno idu za spoznajom istine, upoznaju uzvišeno dostojanstvo katoličkoga svećeništva i — odredbom Božje Providnosti — za sve prekorisnu službu. Osobito želimo, da tu stvar pomno razmišljaju naročito

oni, koji su nekim nebeskim nagonom i pobudom vođeni i zvani da prigrle svetu službu.

Dalje držimo, da je to osobito prikladno potkraj ove godine, koja je u Lourdes-u pred snježnom i sjajnom slikom Bezgrešne za vrijeme neprekidnoga trodnevnog euharistijskog klanjanja gledala ljude svetog Reda iz svakog jezika i svakog obreda obasjane višnjom svjetlosti. Bijaše to godina, kad je Jubilej ljudskog Otkupljenja, proširen na sav katolički svijet, naginjući k svome svršetku, sipao posljednje zrâke nebeske milosti. Velimo onog Otkupljenja, kojeg su djelitelji časni i Nama predragi svećenici, koji se zaista nikad nijesu više naradili i bili zaslužni za kršćansku stvar kao što kroz tu Svetu Godinu, kad se slavio, kako spomenusmo u Apostolskom Pismu »Quod nuper«, spomen devetnaestog stoljeća, otkako je od Boga ustanovljeno katoličko svećeništvo (A. A. S. XXV. 1933. str. 5—10).

I zaista, kao što se ovo Pismo zgodno i skladno podudara s ostalim Našim Encikličkim Pismima, koja smo prema potrebi izdali u pređašnje vrijeme i u kojima smo svijetlom katoličke nauke osvijetlili dakako znatnije uzroke, što muče i zabrinjuju današnje ljude, tako mislimo, da ovo Pismo dovršava svečano izdane propise i da ih nekako okrunjuje.

Svećenik je naime po Božjem nadahnuću i zapovijedi osobiti apostol kršćanskog odgoja mladeži i njegov neutrudivi branič (Litt. Encycl. Divini illius Magistri od 31. prosinca 1929.). Svećenik u ime Božje i Božjim ugledom blagoslivlja ženidbenu vezu, i štiti njezinu nerazrešivost i svetost od napadaja pohote i strasti i od zabluda (Litt. Encycl. Casti connubii od 31. prosinca 1929.). Svećenik propovijedajući

bratsku vezu među ljudima, naglašujući svima uzajamne dužnosti pravde i evanđeoske ljubavi, i napokon pokazujući prstom bogatima i proletarskom ljudstvu, kako treba težiti za istinskim dobrima, nastoji umiriti duše izranjene ekonomskom krizom i ćudorednom iskvarenošću, tako pomaže, da se sukobi između staleža građanskog društva srećno izglade ili barem ublaže (Litt. Encycl. Quadragesimo anno od 15. svibnja 1931.). Svećenik je osim toga glasnik i najodličniji budilac one svete pokore i zadovoljavanja, na što smo Mi potakli sve dobre, da bi se prema silama naknadila bezboštva, sramote, zločinstva, što danas tako skvrnu i kaljaju rod ljudski; i da danas, ako ikad, trebamo milosrđa Božanskog Otkupitelja i njegova oproštenja (Litt. Encycl. Caritate Christi od 3. svibnja 1932.).

Bez sumnje neprijatelji Crkve znaju djelotvornu snagu svećeničke službe, i zato — kako se potužismo pišući predragome Nam narodu meksičkom (Litt. Encycl. Acerba animi od 29. rujna 1932.) — vode u prvom redu borbu protiv nje nastojeći, da se iz ljudskog društva sasvim iščupa i tako si utru put, te napokon unište katoličko ime. To oni dakako strastveno žele, ali postići, nema nikakove sumnje, nikad ne će.

I.

DRUGI KRIST.

U svako je doba ljudski rod osjećao potrebu svećenikâ, to jest ljudi, koji će zakonito povjerenom im službom biti pomirnici između Boga i ljudi, kojima će biti cijelog života služba da se bave onim, što je u vezi s vječnim Božanstvom; i koji će prinositi molitve, zadovoljštine, žrtve uime društva, koje je uistinu dužno javno brinuti se za vjeru, priznavati Boga vrhovnim početkom i gospodarom, vječno mu zahvaljivati, činiti ga milostivim i imati ga za svoju posljednju svrhu. Kod svih naime naroda, kojih su običaji poznati, samo ako ih nitko ne sili da se odreknu i zabace najsvetije zakone čovječje naravi, nalaze se vjerski službenici, makar da često služe praznovjerju. Isto tako, gdjegod ljudi ispovijedaju nekakovu vjeru, gdjegod podižu žrtvenike, nesamo da imaju svećenike, nego ih i posebnom časti štuju.

Ipak, otkako je zasjala Božanska Objava, mnogo veće dostojanstvo resi svećeničku službu. To uprav dostojanstvo tajanstvenim načinom proriče Melkizedek (Gen. 14, 18.), svećenik i kralj, čiji primjer prenosi Apostol Pavao na osobu i svećeništvo Isusa Krista (Hebr. 5, 10; 6, 20; 7, 1. 10. 11. 15.).

A ako se djelitelj svetinja prema sjajnoj izjavi istog Pavla »od ljudi uzima«, ali »za ljude se postavlja na službu Bogu« (Hebr. 5, 1.). Svećenikova se naime služba ne tiče ljudskih i prolaznih stvari, i ako se činile one ma kako časne i pohvalne, nego se tiče božanskih i to vječnih; to jest stvari, koje se, doduše, zbog ljudskog neznanja, mogu prezirati i ismijavati, i koje se — kako s bolju gledamo ne jedamput i uprav u naše vrijeme — mogu sprečavati lukavom zlobom i bezbožnim bijesom, ipak te Božanske stvari traže za sebe prvo mjesto u privatnim i javnim nakanama ljudi, koji kao što bistro osjećaju, da su Bogu rođeni, tako su i prisiljeni uistinu priznati, da se nikad ne mogu smiriti osim u njemu.

U svetim knjigama Staroga Zavjeta pripisuju se svećeništvu ustanovljenom prema pravilima, što

ih je Mojsije objavio, vođen Božjim nagonom i pobudom, posebne službe, dužnosti i obredi. Čini se naime, da je sâm Bog prema odluci svoje Providnosti, htio u dušama priprostih Hebreja uklesati ovaj najviši propis, koji će svojim svijetlom obasjavati događaje, zakone, dostojanstva i ustanove: naime, da žrtva i s njome zajedno svećeništvo u prvom redu idu za tim, da duše sviju pobude na mesijansko iščekivanje, da postanu i uzroci i kao izvori nade, slave, kreposti i oslobođenja (isporedi Hebr. gl. 11.). Salamonov hram, divan spomenik i sjajem bogatstva i ustanovama i obredima, nije podignut samo zato, da bude na zemlji šator Božjemu veličanstvu, nego i najuzvišeniji glasnik onog svećeništva i žrtve, koji, iako su bili samo slike i kažiputi, ipak su bili toliko otajstveni, da je sâm Aleksandar Veliki pred svetom osobom Velikog svećenika s poštovanjem prignuo svoje pobjedničko čelo (isp. Jos. Flav. Antiquitates, knj. XIII. gl. 8.); a samo nebesko Božanstvo kao u gnjevu ustalo je na bezbožnog Baltazara, što je na zločinačkoj pijanki oskvrnuo bogoslužno posuđe (isp. Dan. 5, 1.—30.).

No svećeništvo Starog Zavjeta nije svoga dostojanstva i slave od drugud dobivalo, nego što je unaprijed navješćivalo svećeništvo novoga i vječnog Zavjeta, koje je ustanovljeno krvlju Isusa Krista, pravog Boga i pravog čovjeka.

Apostol naroda, raspravljajući uglavnom i zbito o veličini, dostojanstvu i službi kršćanskog svećeništva, ovim riječima kao dlijetom izriče svoje mišljenje: »Tako neka nas smatra čovjek kao sluge Kristove i djelitelje tajna Božjih« (1. Cor. 4, 1.).

Svećenik je sluga Kristov: dakle kao oruđe Božanskog Otkupitelja, da bi mogao kroz vremena vršiti njegovo divno djelo. To je djelo, imajući višnju djelotvornu snagu i obnavljajući cijelu čovječansku zajednicu, podiglo tu zajednicu na uzvišeniju obrazovanost. Štaviše, svećenik je, što spravom svečano izjavljujemo, »alter Christus — drugi Krist«, jer u ime Kristovo radi prema onoj riječi: »Kao što Otac posla mene, i ja šaljem vas« (Io. 20, 21.), i na isti način kao što i njegov Učitelj pjeva »Slava Bogu na visini« i svjetuje mir »ljudima dobre volje« (Lc. 2, 14.).

UZVIŠENE VLASTI.

No kako sveti Tridentski sabor (sess. XXII. c. 1) uči, Isus je Krist na Posljednjoj večeri ustanovio svećeništvo i žrtvu Novog Zavjeta: »On dakle Bog i Gospodar naš naumio je doduše sebe samog na žrtveniku križa smrću samo jedamput žrtvovati, da tako izvrši vječno naše Otkupljenje. Ali njegovo svećeništvo sa smrću nije smjelo utrnuti (Hebr. 7, 24.). Zato je na Posljednjoj večeri, u noći, kad bijaše predan (1. Cor. 11, 23.) ostavio miloj svojoj zaručnici Crkvi vidljivu žrtvu, kako zahtijeva čovječja narav. Tom će se žrtvom ona krvava jedamput na križu izvršena ponavljati, i njezina uspomena sačuvati do konca svijeta (1. Cor. 11, 24. ss), i njezina snaga upotrebljavati na otpuštanje grijeha, što ih svaki dan počinjamo. Sebe proglasi svećenikom po redu Melkizedekovu navijek (Ps. 109, 4.). Svoje tijelo i krv svoju prinese Bogu Ocu pod prilikama kruha i vina. Pod simbolima istih prilika pruži Apostolima, da uzmu, i njih postavi tada svećenicima Novog Zavjeta. Apostolima i njihovim nasljednicima u svеće-

ništvu naloži prinositi ovim riječima: To činite na moj spomen« (Lc. 22, 19; 1. Cor. 11, 24).

Od tog vremena Apostoli i njihovi nasljednici u svećeništvu nastaviše prinositi Bogu po Malakiji proroku prorečenu »čistu žrtvu«, po kojoj je žrtvi ime Božje veliko među narodima (isp. Malach. 1, 11.). I ta se žrtva u svim dijelovima svijeta i u svakom času danju i noću diže k nebu, i prinosit će se sveudilj sve do konca svijeta.

To je pravo žrtvovanje Božanske žrtve, a ne pusti znak. I zato ima djelotvornu snagu da ljudski rod izmiri s vječnim Božjim veličanstvom: »Tom žrtvom Gospodin umilostivljen dajući milost i dar pokore oprašta krivnje i grijehe, makar i golemi bili« (Trid. sess. 22, c. 2.).

Uzrok toj stvari jezgrovito tumači isti Tridentski sabor ovim riječima: »Jedna je naime i ista žrtva, isti sada prinosi služeći se svećenicima, koji je sebe tada na križu prinio, samo je različit način prinošenja« (sess. XXII., c. 2.). Otud se jasno razabira neizreciva uzvišenost katoličkog svećenika, koji ima vlast nad istim tijelom Isusa Krista, čudesno ga doziva na žrtvenike, i, na neki način, rukama Božanskog Otkupitelja prinosi žrtvu predragu vječnom Božjem veličanstvu. »Divno je to, kaže s punim pravom Krizostom, divno i puno svake zapanjenosti!« (De sacerdotio l. III., 4; Migne, P. G. XLVIII., 642).

A osim toga svećenik je stekao vlast nesamo na pravo tijelo Isusa Krista, nego uzvišenu i veliku vlast i na njegovo tajanstveno tijelo, to jest na Crkvu. Nije potrebno, časna braćo, da se nadugo pozabavimo razlažući prekrasnu nauku o tajanstvenom tijelu Isusa Krista, što je bila tako mila srcu Apostola

Pavla. Ta nas nauka uči, da Božanska osoba utjelovljene Riječi i isto tako svi, koje je kao braću zagrlio i koje prožima višnji duh, što od njega dolazi, čine organičku zajednicu udova, kojoj je glava Krist. Svećenik — kako je redoviti djelitelj gotovo svih sakramenata, koji su na neki način potočići, kojima Otkupiteljeva milost teče na svukoliku ljudsku zajednicu — jest zato »djelitelj tajna Božjih« (1. Cor. 4, 1.), da ih dijeli udima tajanstvenog tijela Isusa Krista. Stoga je svećenik kod Kristovih vjernika u svakoj važnijoj uri njihova života, da im tu istu milost, koja je višnje počelo nebeskome životu, od Boga dobivenom vlasti ili daje ili danu umnožava. Čim čovjek dolazi na svijet, djelitelj ga svetih tajna vodi izvoru vode, što čisti, pomiruje i preporođuje, dajući mu odličniji i dragocjeniji život, naime nadnaravni, koji od njega čini dijete Božje i dijete Crkve. Da čovjek bude što više opremljen da odlučno bije duhovne bojeve, opet ga svećenik, imajući posebno dostojanstvo, prima sakramentom Potvrde u vojsku Isusa Krista. Čim pak dijete može razlikovati i cijeniti od neba dani Anđeoski Kruh, svećenik ga hrani i krijepi tom hranom, koja je živa i život daje. Kad čovjek bijedno padne, djelitelj ga svetih tajna sakramentom pokore diže i Božjim imenom i vlašću jača. Ako se pak čovjek odluči da brakom kao pomogne svome Stvoritelju, da se život čovječji prenese na potomstvo i tako poveća mnoštvo Kristovih vjernika kako na zemlji, tako umnoži broj odabranih u vječnom nebeskom blaženstvu, opet je nazočan svećenik, koji će moliti od Boga blagoslov za brak i njegovu čistu ljubav. I kad se napokon približi konac ovoga smrtnog života, trebaju ljudi snage, pomoći, da pod-

nesu nazočnost Božanskog Suca, sluga Isusa Krista opet i opet nagnut nad bolne članove umirućih, poravnava njihove krivice i podupire ih. I tako, pošto je svećenik kršćanske vjernike pratio na njihovu zemaljskom putovanju do vratiju vječnosti, njihova mrtva tjelesa sahranjuje sa svetim obrednim molitvama, koje odišu besmrtnom nadom. Ali jošte ne ostavlja dionike vječnosti, pače ih pomaže molitvama, ako trebaju zadovoljavanja i olakšanja. Stoga svećenik, vodič na pravom putu, djelitelj olakšanja i darovatelj nebeskih darova u svako je vrijeme kod kršćana, od kolijevke do groba, do nebeskih radosti.

DJELITELJ OPROŠTENJA.

Ipak u različitim službama svoje vlasti, što ih dobiva čovjek svetoga Reda na korist tajanstvenog tijela Isusa Krista, ovo osobito, čega se gore dotakosmo, hoćemo ovdje razgovijetno razložiti; mislimo vlast, »koje — da se poslužimo mišlju Sv. Ivana Krizostoma — ne dade Bog ni Anđelima ni Arkanđelima« (De sacerdotio, l. 3, 5.), naime vlasti opraštati grijehe. »Kojima oprostite grijehe, oprostit će im se; a kojima zadržite, zadržat će se« (Io. 20, 23.). Uistinu strašna je to vlast i tako Bogu svojstvena, da je i ponositi čovječji duh prisiljen zanijekati, te se može dati smrtnicima: »Tko može opraštati grijehe osim jedinoga Boga« (Mc. 2, 7.)?

I zaista gledajući čovjeka, kako se služi tom vlasti, ne možemo se uzdržati, ne kao farizeji, nego pobuđeni s poštovanja vrijednim čuđenjem, da ne bismo ponovili onih riječi: »Tko je ovaj, što i grijehe oprašta« (Lc. 7, 49.)? Dakako čovjek i Bog Krist, koji je zaista imao i ima »vlast na zemlji opraštati

grijehe« (Lc. 5, 24.), zato je htio priopćiti svećenicima, da darežljivošću Božanskog milosrđa priteče u pomoć potrebi zadovoljavanja, koja zabrinjuje sve ljude.

Uistinu otud izlazi najveća utjeha za svakog krivca, kad tjeskoban s grižnje savjesti ali kajući se sluša riječi, koje mu u ime Božje govori svećenik: »Ja te odrešujem od grijeha tvojih«. Ako to sluša iz ustiju čovjeka, koji je sâm dužan to isto moliti od drugog svećenika, nije zato manje dobročinstvo milosrdnog Boga, nego se ukazuje većim, jer se tako kroz slabog čovjeka radije gleda ruka Božja, koja izvodi stvar sasvim čudesnu. Stoga, da se poslužimo riječima glasovitog pisca, koji se onom oštrinom duha, koja se rijetko kad nađe kod svjetovnjaka, običavao baviti i vjerskim stvarima: »Kad svećenik, duboko ganut zbog svoje nedostojnosti a uzvišenosti svoje službe pruža posvećene ruke nad našu glavu; i kad je ponizno svijestan svojoj nedostojnosti, što je postao djelitelj krvi svetog zavjeta, i svaki puta isto tako zadivljen, da smije izgovarati djelotvorne riječi života, sâm grešnik odrešuje grešnika. Mi pak, podignuvši se od njegovih nogu, osjećamo, da uistinu nijesmo učinili nešto nedostojno... Ta, pali smo do nogu čovjeka, koji zastupa Isusa Krista... i to učinismo, da zadobijemo predragocjeni dar djece i sinova Božjih (Manzoni, Osservazioni sulla morale cattolica, c. XVIII.).

Takova je vlast dana svećeniku posebnim sakramentom. Izvire iz neizbrisivog lika, koji je utisnut u njegovu dušu. Tim je likom, kao i onaj, u čijem svećeništvu sudjeluje, postao »svećenik do vijeka« (isp. Ps. 109, 4.). Ta svećenička vlast nije propadljiva ni

prolazna, nego postojana i vječna. I ako svećenik zbog ljudske slabosti padne u zablude i sramote, nikad ipak ne može taj svećenički lik izbrisati iz svoje duše. A osim toga svećenik sakramentom Reda ne dobiva samo taj svećenički lik i te uzvišene vlasti, o kojima govorismo, nego je i novom i posebnom milosti i posebnom pomoći obogaćen, po kojima može — bude li vjerno i slobodno sudjelovao s Božanskom silom pomoćnicom, koja daje nebeske darove — zaista dostojno i bez malodušnosti odgovarati teškim dužnostima primljene službe, pa vršiti teške one poslove, kojih se bojahu i sami junaci kršćanskog svećeništva kao Krizostom, Ambrozije, Grgur Veliki, Karlo Boromejski i drugi dosta mnogi.

APOSTOL ISTINE I LJUBAVI.

Kako je svećenik sluga Kristov i djelitelj tajna Božjih (isp. 1. Cor. 4, 1.), zato je i »u službi riječi« (Act. 6, 4.), imajući naime neotuđivo pravo i povjerenu od Otkupitelja službu, koja se ne može napustiti: »Idite dakle i naučavajte sve narode. . ., učeći ih, da drže sve, što sam vam zapovjedio« (Mt. 28, 19.—20.). Crkva Isusa Krista, neprevarljiva čuvarica i učiteljica Božje Objave svuda širi blago nebeskih istina propovijedajući onoga, koji je »svjetlost istinita, koja obasjava svakoga čovjeka, koji dolazi na ovaj svijet« (Io. 1, 9.); s Božanskom darežljivošću sije ono sjeme, koje je doduše maleno i od čovječje mudrosti prezreno, koje ipak, kao zrno gorušice, tjera jako i nada sve duboko korijenje u dušama onih, koji s iskrenom revnošću čeznu za istinom, pa postaje stablo čvrsto i snažno, te ga zato ne mogu iščupati ni žestoke oluje.

U različitim zabludama, što ih rodi čovječji duh, nadut od razuzdane i raspuštene samovolje, u porušenoj ćudorednosti, na koju je u zao čas nasrnula ljudska opačina, diže se Crkva Božja kao toranj, što noćnim svijetlom određuje plovidbu lađa. Dalje Crkva osuđuje svako odstupanje od istine i svima i svakome pokazuje pravu stazu i pravi put. I jao nama, ako bi se ovaj svjetionik, da ne kažemo ugasnuo — što se ne može nikad dogoditi poradi obećanja Isusa Krista, koja ne slabe — nego samo da bi bio spriječen svuda rasipati sjajno svoje svijetlo! Već svima udara u oči, kako je ljudski rod duboko pao zbog toga, što je oholo odbacio Božju Objavu, i što je pogrešno slijedio varave izmišljotine o filozofiji i moralu, oličene, doduše, izgledom istine. A što još nije na toj strmini zabluda i opačina došao do dna, to je zasluga kršćanske nauke, koja se širi po cijelom svijetu. Crkva pak povjerenu si »službu riječi« vrši po svetim službenicima, koje, postavljene u različitim redovima crkvene hierarhije, šalje u sve narode, da budu neumorni glasnici one istine, koja jedina može donijeti građansku čovječju uljudbu, te je čuvati budnu i zdravu.

Svećenikova se riječ spušta u duše svih i donosi im svijetlo i utjehu. Svećenikova riječ i u vrtlogu zamamljivih strasti izronjuje čista, potiče na krepost, neustrašivo navješćuje istinu: velimo onu istinu, koja objašnjava i rješava teške probleme u čovječjem životu; onu istinu, koju ne može ništa oboriti, ni sama smrt, pače koja je istom čini sigurnom i besmrtnom.

Ako pak redom razmišljamo zapovijedi, koje mora svećenik često stavljati na srce, hoće li da vjerno

zadovolji svoju službu, i promislimo snagu, koju te zapovijedi imaju u sebi, bez ikakve sumnje uviđamo, kako su njegove pobude i utjecaji odlučni i dobrotvorni, da se obnovi ćudoređe i narodi smire. To je osobito onda, kad mogućnike i male ljude opominje, kako je prolazan zemaljski život, i uči ih, kako su nestalna zemaljska dobra, kako je za neumrlu dušu dragocjeno postignuće duhovnih dobara, kako je napokon strog sud vječnog Suca, koji svojim nepristranim i oštrim pogledom istražuje srca sviju, »i vratit će svakomu po djelima njegovim« (Mt. 16. 27.).

Zaista ništa nije prikladnije od tih i takovih nauka, da se ukroti žestoka pohota naslada, da se obuzda razuzdana pohlepa za izvanjskim dobrima, što naročito danas mnoge ljude kvari i sramoti, razne staleže države tjera da nesamo jedni drugima ne budu na pomoć, nego da se kao ljuti neprijatelji među sobom bore. Kako pak posvuda sebičnost uzima mah, kako gotovo svagdje plamte tolike mržnje i javljaju se najgroznije osvetničke osnove, zaista nema ništa zgodnije i razumnije, nego propovijedati i isticati »zapovijed novu« (Io. 13, 14.) Isusa Krista, to jest zapovijed ljubavi, koja sve veže, nije omeđena granicama naroda i država, ne odbija i ne isključuje ni samog neprijatelja.

Kroz gotovo dvadeset vjekova sjajno i slavno iskusili smo, koliko vrijede pouke svećenika, iz kojih kao »živa riječ Božja i djelotvorna i oštrija od svakoga mača oštra s obje strane« vjerno izlazi i nekako odzvanja, tako »prodire do rastavljanja duše i duha« (ips. Hebr. 4, 12.), a srca se svagdje potiču na junačka djela i svima se udahnjuju najplemenitiji ideali.

Sva dobročinstva, koja je kršćanska uljudba izvela u ljudskom društvu, izlaze iz ustanove i rada katoličkog svećenstva, barem kao iz svoga udaljenijeg počela. To nam daje nade za budućnost, osim što imamo »čvršću riječ« (2. Petr. 1, 19.) iz neprevarljivih obećanja Isusa Krista.

I rad misionarski, koji tako jasno pokazuje onu sposobnost širenja, što Crkva ima iz Božanske jakosti, svećenici najviše unapređuju i vode srećnome svršetku. Svećenici, glasnici vjere i čuvari ljubavi podnoseći nebrojene napore šire i promiču svuda kraljevstvo Božje.

IZMEĐU BOGA I LJUDI.

Napokon je svećenik po svojoj službi i javni molitelj kod Boga za sve ljude, i u tom vrši službu Isusa Krista, koji »provede svu noć na molitvi Božjoj« (Lc. 6, 12.) i »uvijek živi, da nas zagovara« (Hebr. 7, 25.). Svećenikova je dužnost prinositi Božanstvu nesamo pravu i istinitu oltarsku žrtvu, nego i »žrtvu hvale« (Ps. 49, 14.) i zajedničke molitve. Svećenik naime psalmima, molitvama i himnima, što je od veće česti uzeto iz Svetog Pisma, svaki dan neprestano iznova iskazuje Bogu dužno klanjanje, i vrši ovaj nužni posao zauzimanja za ljude, koji su tjeskobni i zabrinuti, danas više no ikad, i potrebni Božje pomoći. Tko bi mogao izbrojiti kazne, koje odbijaju od glava grešnih ljudi svećeničke molitve, i koja im dobročinstva one pribavljaju i podjeljuju?

Ako je već i privatnoj molitvi dao Isus Krist tako velika i svečana obećanja (isp. Mt. 7, 7—11; Mc. 11, 24; Lc. 11, 9.—13.), koliko veću, bez svake sumnje, imaju snagu i krepost molitve, koje se uime

Crkve, ljubljene naime zaručnice Otkupiteljeve, po zasluzi mole. Stoga kršćani, i ako u sreći prečesto zaboravljaju na Boga, ipak vođeni naravnim nagonom, osjećaju i uzdaju se, da molitve upravljene Božanstvu sve mogu, i zato se u svim zgodama ovoga života utječu k molitvi, i traže, da svećenici mole u javnim i privatnim teškoćama. Od svećenikove molitve traže utjehu svake ruke nesretnici. I k njemu idu, kad u progonstvu ovoga zemaljskog putovanja mole nebesku pomoć. Uistinu »svećenik stoji u sredini između Boga i čovječje naravi: donoseći nam od Boga dobročinstva, noseći naše molitve k Bogu, i blažeći gnjev Gospodinov« (sv. Iv. Kriz. Homil. 5 in Isaiam).

Uostalom, što smo gore natuknuli, i sami protivnici Crkve pokazuju na svoj način, kako osjećaju i pogađaju veliko dostojanstvo i važnost katoličkog svećeništva, jer ga u prvom redu žestoko napadaju, dobro znajući, kako su Crkva i njezini svećenici tijesno vezani. Osim toga oni, koji danas žestoko napadaju svećeništvo, ti isti ne priznavaju Božanstva i neprijateljski na njega navaljuju. To zaista čini ljude svetog Reda dostojnima najveće časti i najveće cijene.

II.

KREPOST I ZNANOST.

Prema tome je, časna braćo, svećeničko dostojanstvo nada sve uzvišeno. Sjaja toga visokog dostojanstva ne mogu potamniti prijestupi nekih, počinjeni iz ljudske slabosti, premda ih valja oplakivati i sažaljavati. Isto tako ti prijestupi nekih ne mogu potisnuti u zaborav sjajne pohvale tolikih svećenika,

koji se istaknuše krepošću, naukom, vjerskom revnošću i mučeništvom. I to tim manje, što čovjekova nedostojnost ne uništava djela njegove službe, jer je potpuno utvrđeno, da službenikova nedostojnost ne dira snagu sakramenata, koji dobivaju svoju djelotvornost iz presvete krvi Isusa Krista, a ne od svetosti svećenikove; ta naime sredstva vječnog spasenja, da se poslužimo riječima bogoslovske nauke, postizavaju svoje djelovanje »iz učinjenog čina«.

Ipak je jasno, da takovo dostojanstvo od onih, koji su njime odlikovani, zahtijeva onu uzvišenost duše, čistoću srca i svetost života, koje odgovaraju veličanstvu i svetosti svećeničke službe. Ta služba, kako rekosmo, postavlja svećenika za pomiritelja, između Boga i ljudi, naravno, po osobi i punomoći onoga, koji je »jedan posrednik Boga i ljudi, čovjek Krist Isus« (1. Tim. 2. 5.).

Treba dakle da, koliko može, što bliže pristupa k savršenstvu onoga, čiji je zamjenik, i da svaki dan postaje Bogu draži poštenjem života i djelâ, jer Bog više cijeni i ljubi krepost nego ugodni kâd tamjana, više nego krasotu svetih hramova. »Budući da su (zaređeni) posrednici između Boga i ljudstva — kako veli sv. Toma — moraju sjati dobrom savješću kod Boga i dobrim glasom kod ljudi« (Sum. Theol., Suppl. q. 36, a I., ad 2).

Nasuprot, ako tko svete stvari čini i poslužuje, a provodi nepošten život, oskvrnjuje ih, i postaje svetogrdnik: »Koji nijesu sveti, ne smiju svete stvari vršiti« (Decret., dist. 88, can. 6.).

Zato je već u Svetom Pismu Staroga Zavjeta Bog bio zapovjedio svojim svećenicima i levitima: »Neka dakle budu sveti, kao što sam i ja svet, Go-

spodin, koji ih posvećujem« (Levit., 21, 8.). A premudri kralj Salamon u pjesmi posvetnici hrama izrijekom od Boga moli sinovima Aronovim ovo: »Svećenici tvoji neka obuku pravdu, i sveti tvoji neka se raduju« (Ps. 131, 9.). Međutim, časna braćo, poslužimo se riječima sv. Roberta Belarmina: »Ako se tolika pravda i svetost i revnost zahtijevala od onih svećenika, koji žrtvovahu ovce i volove i hvaljahu Boga za vremenita dobročinstva; što se, molim vas, zahtijeva od onih svećenika, koji žrtvuju Božjega Jaganjca i hvalu davaju za dobročinstva vječna« (Explanat. in Psalmos, Ps. 131, 9.)? »Veliko je naime — kaže sv. Laurencije Justinijan — dostojanstvo Prelata, ali još je veći teret: oni su postavljeni na visokoj stepenici pred očima ljudi, pa treba da budu podignuti i na visoki vrhunac kreposti pred očima onoga, koji sve vidi; inače su nad drugima ne na svoju zaslugu nego na osudu« (De instit. prael., c. II.).

NASLJEDOVATELJ KRISTOV.

Uistinu, svi oni razlozi, koje smo, da dokažemo uzvišenost katoličkog svećeništva, već ukratko spomenuli, sad Nam ponovno lebde pred dušom, da što snažnije opomenemo na dužnost potpune svetosti, koja veže svete službenike. Jer, kako uči Anđeoski Učitelj, »za prikladno vršenje redova nije dovoljna kakvagod dobrota, nego se zahtijeva odlična dobrota; da oni, koji primaju Red, kao što su postavljeni nad pukom stepenom Reda, tako da budu viši i po zasluzi svetosti« (Sum. Theol. Supplem. Q. 35. a I. ad 3). Euharistijska naime žrtva, kojom se žrtvuje čista žrtva, koja briše grijehe ljudi, zahtijeva na

neki poseban način, da svećenik svetošću života i ćudorednom neokaljanošću sama sebe koliko može dostojnije predaje Bogu, kome svaki dan prikazuje onu žrtvu, koja je vrijedna klanjanja i štovanja, koja je sama Riječ Božja, iz ljubavi prema nama čovjekom postala. »Upoznajte što radite, nasljedujte što vršite« (Pontif. Rom. in Ordinat. presbyt.), opominje Crkva na usta biskupa, koji posvećuje đakona, koji će biti sad na uzdignut na svećeničku čast.

Osim toga je svećenik djelitelj Božanskih milosti, kojima su sakramenti kao vrela. A za ovakova djelitelja zacijelo sasvim je nedostojno, da bude bez te dragocjene milosti ili da je malo cijeni i nehajno čuva. A onda svećenik mora naučavati istinu vjere; a predmeti se vjere nikad ne predavaju dostojno i uspješno, osim kad je krepost tome obučavanju voditeljica i učiteljica, prema onoj: riječi miču, primjeri vuku. Svećenik mora propovijedati evanđeoski zakon; pa ipak, ako i sâm želi, da taj isti zakon prigrle slušači, nema uz pomoć milosti Božje, ništa prikladnije, ništa krepče, nego ako kršćanski puk gleda, kako glasnik svete istine načela, koja predaje, i sâm revno vrši svojim poštenim životom. Razlog tome sv. Grgur jasno tumači ovim riječima: »Onaj glas radije ulazi u srce slušačâ, koji preporučuje život govornikov, jer što govoreći zapovijeda, to pokazujući pomaže da se izvrši« (Ep., l. I. ep. 25.). I Sv. nas Pismo uči, da je Božanski Učitelj tako radio, koji je »počeo činiti i učiti« (Act. 1, 1.), i da mu je svjetina radosnim glasom povlađivala nesamo zato, što »nikad čovjek nije tako govorio, kao što ovaj čovjek« (Io. 7, 46.), nego osobito zato, što je »sve dobro učinio« (Mc. 7, 37.). Naprotiv pak »koji govore a ne

čine« mogu se isporediti s književnicima i farizejima, koje Krist pobijajući — ne dirajući u ugled Božanske riječi, koju su zakonito navješćivali — ovako je narod, što ga je slušao, opomenuo: »Na Mojsijevu stolicu sjedoše književnici i farizeji: sve, dakle, što vam reku, držite i činite; ali po njihovim djelima nemojte činiti« (Mt. 23, 2. 3.). Tkogod svojim životom ne preporučuje istinu, što je priopćuje, taj bez ikakve sumnje, što jednom rukom gradi, drugom ruši. Ali Bog, naprotiv, obilato blagoslivlje napore onih vjesnika Evanđelja, koji najprije iz svih sila i svim srcem idu za tim, da postignu svoje posvećenje: na taj se, naime, način dovoljno ispoljuju i otvaraju cvjetovi natapani njihovim znojem; debljaju i dozrijevaju plodovi: i tako će požuriti žetvu i »dolazeći doći će radosno noseći snopove svoje« (Ps. 125, 6.).

Ipak treba svratiti pažnju na to, kako svećenik upada u najveću opasnost zablude, ako se dade zamamiti i natjerati neurednom sklonošću, da svoju svetost mimoiđe, i da se s previše žara preda vanjskim, premda hvale vrijednim pothvatima svoje službe. Ako bi tako radio, ne bi sämo svoje vječno spasenje učinio neizvjesnim i nesigurnim — kako se ovim riječima Apostol naroda za sebe bojao: »Nego mrtvim tijelo svoje i zarobljavam, da ne budem možda, dok drugima propovijedam, sam zabačen« (1. Cor. 9, 27.) — nego, sve da i ne izgubi milosti Božje, bez svake bi sumnje izgubio onaj poticaj Duha Svetog, koji na dobro svjetuje i vanjskim djelima apostolstva daje sasvim divnu i snagu i uspješnost.

Uostalom, ako je svim kršćanima zapovjeđeno: »Budite savršeni, kao što je savršen i Otac vaš nebeski« (Mt. 5, 48.), kud i kamo se više svećenicima

zapovijeda neka misle, da su pomenute riječi Božanskog Učitelja upravljene naročito njima, koji su pozvani posebnim Božanskim glasom da savršenije nasljeduju Isusa Krista. Stoga Crkva svim klericima strogo stavlja na srce tu veoma važnu dužnost, te ju je uvrstila u svoje zakone: »Klerici moraju nutarnji i izvanjski život provoditi svetiji nego svjetovnjaci i njima za primjer odlikovati se krepošću i pravednim djelima« (Cod. Jur. Can., can. 124). A budući da je svećenik »poslanik mjesto Krista« (2. Cor. 5, 20.), treba mu tako živjeti, da na sebe primjenjuje one Apostolove riječi: »Ugledajte se na mene, kao i ja na Krista« (1. Cor. 4, 16; 11. 1); tako da živi kao drugi Krist, koji je svjetlošću svoje kreposti tolike ljude obasjavao i obasjava.

SVEĆENIČKA POBOŽNOST.

I ako imaju sve kršćanske kreposti cvasti u svećeničkoj duši, ipak su neke, koje trebaju na osobiti način resiti svećenike. Na prvom je mjestu pobožnost, po onoj Apostola naroda, koji opominje svoga predragog Timoteja: »Vježbaj se za pobožnost« (1. Tim. 4, 7). Budući da su one koristi i potrebe, koje vežu svećenika s nebeskim Božanstvom, tako tijesne, tako nježne i česte, jasno je, da imaju biti združene s blagim izlijevom pobožnosti i kao sasvim prožete; a budući da je pobožnost, »korisna za sve« (1. Tim. 4, 8.), napose je potrebna za svećeničku službu. Ako se pobožnost zanemari, čini i najsvetiji, i najuzvišeniji obredi vršit će se mehanički i od običaja, jer će im nedostajati duha i života. Premda pobožnost, časna braćo, o kojoj govorimo, nije ona laka i izvanjska, koja, i ako se mili i laska duši, ne hrani je i ne potiče na svetost; nego mislimo jezgrovitu po-

božnost, koja ne stoji do osjećaja, nego se oslanja na načela sigurne nauke i čvrsti sud duha, tako, da se svak, koji je ima, mogne oprijeti napasnim navalama strasti. Ta pobožnost, i ako se ima najviše dizati k nebeskome Ocu, sa svim tim odnosi se i na Bogorodicu Djevicu. Nju naime moraju svećenici s većim žarom ljubiti nego svjetovnjaci stoga, što su veze svećenika s Isusom Kristom tješnje, i veze Marijine s njezinim Božanskim Sinom.

CELIBAT (BEŽENSTVO).

Drugi divan ures katoličkog svećeništva, najuže združen s pobožnošću, jest ona ćudoredna čistoća, koju treba u Latinskoj Crkvi da savršeno drže klerici, koji su primili više Redove; to im je tako stroga dužnost, da oni, koji se ogriješe, krivci su svetogrđa (Cod. Jur. Can., c. 132, § 1). Ako taj zakon u cijelosti sa svom svojom strogosti ne veže službenike Istočne Crkve, ipak je i kod njih u časti crkveni celibat, a u određenim slučajevima — naročito kad se radi o najvišim stepenima hijerahije — nužno se zahtijeva i zapovijeda.

Da se sa svećeničkom službom ta krepost slaže, uviđa već i sâm ljudski razum; kako je naime »Bog duh« (Io. 4, 24.), izlazi jasno, da je prikladno za onoga, koji se posvećuje Božjoj službi, te na neki način »svuče čovjeka«. Već su stari Rimljani vidjeli, kako je to časno. Prastari zakon: »K bogovima dolazi čist« iznosi najveći njihov govornik i ovako tumači: »Zakon zapovijeda, da se bogovima dolazi čisto, naime čistom dušom, u kojoj je sve; što ne isključuje tjelesne čistoće, nego to treba ovako razumjeti, budući da je duša mnogo odličnija od tijela, pa ako

se pazi na tjelesnu čistoću, kud i kamo više treba imati duševnu čistoću« (Cicero, De leg. l. II, c. 8 et 10). U Starom je Zavjetu u ime Božje Mojsije zapovjedio Aronu i njegovim sinovima, da kroz sedmicu, kad se vršilo njihovo posvećenje, ne izlaze iz šatora, i stoga da kroz one dane čuvaju uzdržljivost (isp. Lev. 8, 33—35).

Bez svake je sumnje, da se od službenika Novog Zakona, koji je toliko nad svećenikom Starog Zakona, zahtijeva veća čistoća. Prvi se nacrti svetog celibata opisuju u trideset i trećem kanonu Elvirskog sabora, održanoga na početku četvrtog vijeka, kad su još bjesnili progoni. što svjedoči, da je celibat bio već odavna u običaju. Taj zakon ništa drugo ne čini, nego što, da tako kažemo, zahtjevu, koji izlazi iz Evanđelja i apostolskog propovijedanja, daje obvezatnu snagu. Tako je Božanski Učitelj, o kojem pjevamo, da je »cvijet Djevice Majke« (isp. Brev. Rom., Hymn. ad Laudes in festo ss Nom. Jesu) uvelike cijenio dar čistoće: slaveći je kao nešto što nadvisuje obična ljudska poimanja (isp. Mt. 19, 11.). Od ranog se djetinjstva u Nazaretskoj kući htio odgajati s Marijom i Josipom, Djevicama; posebnom je ljubavi ljubio čiste i netaknute duše sv. Ivana Krstitelja i Evanđelista. Napokon Apostol naroda, vjeran tumač evanđeoskog zakona i Kristove nauke, veliča djevičanstvo — osobito što se tiče revnije službe Božje: »Tko je neoženjen, brine se za Gospodnje, kako će ugoditi Gospodinu« (1. Cor. 7, 32). Sve to, časna braćo, nužno je moralo učiniti, da su službenici Novoga Zavjeta i osjetili poziv za tu izvrsnu krepost i nastojali da se nađu u broju onih »kojima je dano da razumiju tu riječ« (isp. Mt. 19, 11.), i dragovolj-

no se obvezaše obdržavati tu ustanovu, koja je otad, u cijeloj Latinskoj Crkvi, potvrđena strogim crkvenim zakonom. Tako, na koncu četvrtog vijeka, opominje sabor u Kartagi: »što su Apostoli učili, i što je vršila ista već starina, i mi obdržavajmo« (isp. Mansi, Collect. Conc., tom. III, col. 191).

STARA SVJEDOČANSTVA.

Ne manjkaju i svjedočanstva slavnih istočnih Otaca, koja govore o izvrsnosti crkvenog celibata, i koja svjedoče, kako se i u toj stvari tada slagale Latinska i Istočna Crkva u onim mjestima, u kojima se pokoravalo strožoj stezi. Tako — da navedemo znatnije primjere — Sv. Epifanije, isto tako na kraju četvrtog vijeka, tvrdi, da celibat veže i podđakone: »Onoga, koji još u braku živi i brine se za djecu, i ako je to prvi brak, ipak ga (Crkva) nikako ne pušta k Redu đakona, svećenika, biskupa ili podđakona, nego samo onoga, koji se odijelio od prve i jedine svoje bračne družice, ili je postao udovac; što osobito biva u onim krajevima, gdje se crkveni zakoni točno vrše« (Adversus haeres. Panar., 59, 4; Migne, P. G. vol. 41, col. 1024). Ali čini se, da je od svih najjasniji u toj stvari sv. Efrem sirski, đakon u Edesi i Naučitelj cijele Crkve, koga su »spravom zvali citarom Duha Svetoga« (Brev. Rom., d. 18. iun., lect. VI.). On naime u svojoj pjesmi govori biskupu Abrahamu, svome prijatelju, ovim jezgrovitim riječima: »Odgovaraš imenu svom, Abrahame, jer i ti posta otac mnogima; ali jer ti nemaš žene, kao Abraham Saru, evo tvoje stado, žena je tvoja. Odgoji njezine sinove u istini svojoj, neka ti budu djeca duha i sinovi obećanja, da postanu baštinici u

raju. O lijepi rode čistoće, u kom se mili svećeništvu, ... rog se prepuni svetim uljem i pomaza te, ruka se svećenička spusti na te i ubra te, Crkva te izabra i ljubi te« (Carmina Nisibaena, carm. 19). Pa opet: »Nije dosta svećeniku i imenu njegovu, koji žrtvuje živo tijelo (naime Kristovo), da očisti dušu i čistim učini jezik i umije ruke i cijelo tijelo učini čistim, nego treba da je sasvim čist u svako vrijeme, jer je postavljen kao posrednik između Boga i ljudskog roda. Neka je slava onome, koji očisti službenike svoje« (Ib. carm. 18)! Isto to Krizostom tvrdi: »Stoga onaj, koji vrši svećeništvo, treba da je tako čist, kao da je postavljen u nebu među nebeske Vlasti« (De sacerd., l. III, c. 4).

Napokon sama uzvišenost kršćanskog svećeništva, i isto tako, da se poslužimo izjavom sv. Epifanija, njegova »nevjerojatna čast i dostojanstvo« (Advers. haeres. Panar. 59, 4; Migne, P. G. vol. 41, col. 1024), o kojoj smo gore ukratko govorili, dokazuje krasotu celibata i prikladnost njegova zakona, kojim se on nalaže svetim službenicima oltara. Tko ima službu na neki način višu od nebeskih duhova »koji stoje pred Gospodinom« (isp. Tob., 12, 15), zar nije sasvim prikladno da provodi prema silama nebeski život? Koji treba da bude sav »u onom, što je Gospodnje« (isp. Lc. 2, 49; 1. Cor. 7, 32), zar se ne dolikuje, da mu budu mrske zemaljske stvari i da mu bude »domovina na nebesima« (isp. Philip., 3, 20)? Tko treba da pomnjivo i postojano nastoji oko vječnog spasenja ljudi, da nastavlja sa svoje strane Božansko djelo Otkupitelja, zar nije prikladno da mu duša bude slobodna i nezapremljena od briga za vlastitu obitelj, koje bi ne malenu čest njegove radinosti odvlačile i rastresale?

Uistinu, veličanstven je prizor i vrijedan udivljenja, što se tako često događa u katoličkoj Crkvi, gledati naime mladiće levite, koji, prije nego će primiti Red poddakonata, prije naime nego će se sasvim posveti Božjoj službi, kako od svoje volje i rado obećavaju, da će se odreći radosti i utjeha, koje se mogu pošteno imati u drugom načinu života. Velimo od svoje volje i rado; jer, ako im, kad su primili sveti Red, nije više slobodno sklopiti zemaljski brak, ipak da prigrle svetu službu dolaze neprisiljeni nikakovim zakonom, nikojom osobom, nego potaknuti od svoje drage volje (isp. Cod. Jur. Can., Can. 971).

Ipak ne ćemo, da se ono, što dosad pohvalno rekosmo o crkvenom celibatu, tako razumije, kao da bismo htjeli nekako osuditi i pobijati onu drugu različnu uredbu, koja je u Istočnoj Crkvi zakonito uvedena. Ali uistinu idemo jedino za tim, da iznesemo onu istinu, za koju držimo, da je divna slava katoličkog svećeništva, i za koju mislimo, što se tiče svećeničkih duša, da dostojnije i prikladnije odgovara namjerama i željama presvetog Srca Isusova.

ODRICANJE ZEMALJSKIH DOBARA.

Jednakom ljubavi kao i za čistoću treba da se odlikuje katolički svećenik i odricanjem zemaljskih dobara. Gledamo, kako ljudi za novac sve prodaju, sve kupuju, a svećenici imaju gaziti draži opačina, oslobođeni prevelike skrbi za same sebe; i sveto prezirati nedostojnu pohotu za dobitkom, tražiti ne novac, nego korist duša, željeti i težiti za slavom Božjom, a ne svojom. Ne smiju biti najamnici, koji zato rade, da za svoj posao prime plaću: ne kao oni, koji, premda se bave povjerenom si službom, ipak

čeznu i za svojom privatnom koristi i naprežu se da dođu do višeg položaja. Svećenici neka budu »dobri vojnici Kristovi«, koji se »ne zapleću u poslove ovoga života, da ugode vojvodi: (2. Tim. 2, 3. 4.); neka su Božji službenici i oci dušama; neka znaju, da se njihov posao, njihova nastojanja ne mogu naknaditi i podmiriti ljudskim blagom i častima. I ako nije svećenicima zabranjeno da primaju ono, što im je potrebno za uzdržavanje, prema onoj Apostolovoj: »Koji žrtveniku služe, sa žrtvenikom dijele. Tako je i Gospodin zapovjedio, da oni, koji Evanđelje propovijedaju, od Evanđelja žive« (1. Cor. 9, 13. 14.); ipak, »pozvani u dio Gospodinov«, kako to samo ime »klerika« kazuje, neka ne traže nikakve druge plaće, osim one, koju je Krist obećao svojim apostolima: »Plaća je vaša velika na nebesima« (Mt. 5, 12.). Jao svećeniku, ako se ne spominjući Božjih obećanja pokaže »lakom na niski dobitak« (Tit. 1, 7.), i gura se i miješa među ljude ovoga svijeta, nad kojima jadikuje Crkva Apostolovim riječima: »Svi traže, što je njihovo, a ne što je Isusa Krista« (Philip. 2, 21.). I tako nesamo da zaboravlja povjerenu si službu, nego ga i puk njegov prezire, koji bez svake sumnje opaža, kako se njegov postupak protivi evanđeoskim zapovijedima, što ih je Božanski Učitelj jasno izrekao i koje je svećenik dužan navješćivati svome puku: »Ne sabirajte sebi blaga na zemlji, gdje ga rđa i moljac kvari i gdje kradljivci potkopavaju i kradu. Nego sabirajte sebi blago na nebu« (Mt. 6, 19. 20.). Ako promislimo, da je Juda, jedan od Kristovih Apostola, »jedan od dvanaestorice«, kako sa žalošću Evanđelisti izvješćuju, jadno propao zbog naopake pohote za zemaljskim stvarima, kako

se razumije, kako je ta ista pohota vjekovima rađala za Crkvu tolikim i takovim štetama. Pohota naime, kako je zove Duh Sveti »korijen sviju zala« (1. Tim. 6, 10.), zna čovjeka zavesti na svako zločinstvo. I ako ne dođe do toga, ipak svećenik okužen tom opačinom, svijesno ili nesvijesno, ide zajedno s neprijateljima Boga i Crkve i sudjeluje u njihovim opakim namjerama.

Naprotiv pravim i iskrenim odricanjem vanjskih dobara svećenik osvaja svačije srce, i to tim više, što je s tim duhom, tuđim zemaljskim dobrima, što ga rađa duboka krepost kršćanske vjere, uvijek združeno ono žarko smilovanje prema svakoj nevolji, koje čini od Božjeg službenika oca bijednima, koje on, spominjući se riječi Isusa Krista: »kad učiniste jednom od ove moje najmanje braće, meni učiniste« (Mt. 25, 40.) posebnom ljubavi štuje i ljubi kao samog Otkupitelja.

REVNOST.

I tako čovjek svetog Reda, oslobođen od pomenutih okova, koje bi ga odviše tijesno vezale za zemaljske stvari — naime za obiteljske veze i za svoju korist — zaista će se lakše ugrijati nebeskom ljubavi, velimo ljubavlju za duše, koja je buknula iz Srca Isusova, koja ne ide ni za čim drugim, nego da raspali apostolska srca i cijelo čovječanstvo (isp. Lc. 12, 49.). Taj žar za slavu Božju i spasenje ljudi — da je došao od Otkupitelja, kazuje nam Sv. Pismo — (isp. Ps. 68, 10; Io. 2, 17.) treba da službenika Crkve pali i kao izjeda, tako da se, zaboravivši svoju udobnost, sav potpuno preda svojoj uzvišenoj službi, i da svaki dan sve jače nastoji, kako bi povjerenu službu sve bolje i svestranije vršio.

Zar može svećenik razmišljati Evanđelje i slušati kako dobri Pastir vapije: »I druge ovce imam, koje nijesu iz ovoga ovčinjaka; i one mi valja dovesti« (Io. 10, 16.), i isto tako gledati »njive, kako su već bijele za žetvu« (Io. 4, 35.), a da se ne preda »Gospodaru žetve« za neumornog radnika, i da se živim nastojanjem ne potakne, da zalutale ovce dovede na pravi put? Kako može svećenik motriti tolika i tako česta mnoštva, kako »leže kao ovce, koje nemaju pastira« (Mt. 9, 36.) — nesamo u dalekim Misijskim krajevima, nego, jao, i u gradovima i selima, gdje već dugo postoji kršćanstvo — a da sam ne osjeti duboko smilovanje, koje je toliko i neprestano osjećalo Božansko Srce Isusa Krista? (isp. Mt. 9, 36; 14, 14; 15, 32; Mc. 6, 34; 8, 2. i t. d.). Velimo svećenik, koji dobro zna, da posjeduje riječi života, u njegovim da je rukama blago preporoda i spasenja? Svakako neizrecivo Bogu hvalimo, što svijetlo ovakove apostolske revnosti, kao dragocjeni ures, obasjava čela svetih službenika; i što gledamo ne malom očinskom utjehom Našu časnu braću i ljubljene sinove — biskupe naime i svećenike — po izbor četu, koja se odaziva pozivu Vrhovnog crkvenog Poglavara, da svaki dan sve brže pohrli na krajeve svijeta, da bije mironosne i ljute bojeve istine protiv zablude, svijetla protiv tmine, Kraljevstva Božjega protiv kraljevstva sotone.

POSLUŠNOST.

A otud, što je katolički svećenik spreman i odlučan vojnik, nužno izlazi, da je prožet duhom stege, pače, da kršćanski reknemo, prožet gorljivom poslušnošću, kojom se prelijepo i zgodno povezuju razli-

čiti stepeni crkvene hijerarhije, tako »se uistinu div-
nom različitošću sveta Crkva izgrađuje, resi i uprav-
lja, jedni se posvećuju za biskupe, drugi za svećenike
nižega reda..., i iz mnogih i nejednakog dostojan-
stva udova nastaje jedno Kristovo tijelo« (Pont.
Rom., de ordinat. Presb.). Tu su istu poslušnost sveti
službenici, istom zaređeni obećali svojim biskupima;
isto tako i biskupi, onaj dan, kad su bili podignuti
na vrhunac svećeništva, sveto prisegoše poslušnost
Vrhovnome vidljivom Glavaru svete Crkve, nasljed-
niku svetog Petra i namjesniku Isusa Krista.

Takova dakle dužnost poslušnosti neka sve više tako povezuje različite hijerarhijske redove i njezine članove između sebe i s Vrhovnim Poglavarom, te budu uistinu vojujuća Crkva strašna Božjim neprijateljima »kao uređena vojska« (isp. Cant., 6, 3. 9.). Poslušnost neka umjeruje nastojanje onih, koji su poticani odveć velikim žarom; a one, koji su nemarni i lijeni, treba da potiče; svakome neka označuje njegovu službu i njegove poslove; i svaki neka svoje svrši, te se nikad ne opre zakonitoj vlasti, što uistinu ne bi bilo drugo nego sprečavati veličanstveno djelovanje Crkve. Svatko neka prima naloge svojih poglavara kao zapovijedi samoga Isusa Krista, koji je uistinu jedini, kome se svi pokoravamo. On je vođa i početnik katoličke vjere, i koji za nas »posta poslušan do smrti, do smrti na križu« (Philip. 2, 8.).

Božanski je naime i vrhovni svećenik htio nama pokazati na osobiti način svoju potpunu poslušnost Vječnome Ocu. O toj poslušnosti imamo veoma česta svjedočanstva u proročkim i evanđeoskim knjigama: »Ulazeći u svijet govori: žrtava i darova ne-

ćeš, ali si mi tijelo pripravio... Tada rekoh: evo dolazim, na čelu knjige pisano je za mene, da učinim volju tvoju, Bože« (Hebr. 10, 5.—7.). »Jelo je moje, da izvršim volju onoga, koji me je poslao« (Io. 4, 34.). Isto tako viseći na križu nije predao duše svoje u ruke nebeskog Oca, dok nije svečano izjavio, da je sve ono, što je o njemu prorečeno u Svetom Pismu — to jest povjereni mu od Oca posao sve do onog tajanstvenog vapaja »žedam«, koji izreče »da se zbude Pismo« (Io. 19, 28.) — potpuno izvršeno.

Bez sumnje je takovim postupkom htio izrijekom pokazati, kako se i najgorljivija revnost za duše ima uvijek podložiti volji Božjoj; uvijek naime ima biti u skladu s voljom hijerarhijskih i zakonitih poglavara, koji zastupaju nebeskoga Oca i njegove nam zapovijedi priopćuju.

ZNANOST.

No ipak slika katoličkog svećenika, što smo je željeli iznijeti na svijetlo cijelome svijetu, ne bi bila potpuna, kad bismo mimoišli neki drugi svećenički ures, naime znanje, što od njega zahtijeva Crkva. Svećenik naime primivši od Isusa Krista službu i nalog propovijedati istinu: »Naučavajte sve narode« (Mt. 28, 19.) postavljen je za »učitelja u Izraelu« (Io. 3, 10.). Mora navješćivati nauku spasenja, davati je, kako Apostol naroda opominje »mudrima i nerazumnima« (Rim. 1, 14.). A kako će je drugima priopćivati, ako nije njome sam snabdjeven i ukrašen? Duh Sveti po Malakiji proroku opominje: »Usne svećenikove treba da čuvaju znanje i zakon da se traži iz usta njegovih« (2, 7). I zaista nitko ne može strože preporučiti svećeničko znanje, nego što je to uči-

nila Božanska Mudrost na usta Ozejina: »Kad si ti odbacio znanje, i ja ću tebe odbaciti, da mi ne vršiš službe svećeničke« (4, 6). Potrebno je dakle, da čovjek svetog Reda tako poznaje sve nauke o katoličkoj vjeri i ćudoređu, te ih može drugima izlagati, isto tako da može vjernicima objašnjavati vjerske članke, crkvene zakone i bogoslužje, koje vrši. I zato treba da svijetlom svoje riječi i krepošću rasprši vjersko neznanje, koje danas — unatoč velikom napretku i znanju svjetskih stvari — ipak mnogima potamnjuje duh. Nikad nije bila tako prikladna kao danas ova jasna Tertulijanova opomena: »Ovo jedino mnogo puta živo želi (istina), da se ne bi neupoznata osudila« (Apolog., c. 1). Osim toga treba svećenik da odbija od duša predrasude i zablude, što ih nagomilala mržnja protivnikâ. Današnjim ljudima, koji požudno traže istinu, svećenik treba da im dade s vedrom iskrenošću. One pak duše, koje muči neizvjesnost i sumnja, treba dizati, jačati, sigurno i pouzdano voditi sigurnoj luci one katoličke vjere, koju će, kad je upoznaju, junački prigrliti. Napokon će se svećenik upornim nasrtajima bezočne zablude oprijeti odvažnim i junačkim srcem i krepošću mirnom i temeljitom.

Svećenik dakle, časna braćo, i ako je poslovima svoje službe i brigama ma kako zaokupljen, neka koliko može ponavlja važnije i teže bogoslovske nauke, i neka stoga onome znanju, što ga crpao u sjemeništu, neprestano dodaje sve veće poznavanje svetih nauka, čime će bivati sve sposobniji za propovijedanje i vođenje duša (isp. Cod. Jur. Can., c. 129). Isto tako, kako to zahtijeva čast povjerene službe, i da si pribavi pouzdanje i štovanje puka, kako se i dolikuje

— što će bez sumnje učiniti njegov pastirski rad uspješnijim — neka bude svećenik opremljen onolikim poznavanjem svjetovnih nauka, koje danas obrazovani ljudi općenito poznavaju; i neka je savjesno dorastao napretku i potrebama svojeg vremena, na onaj način, na koji katolička Crkva obuhvata sva vremena i sve narode, sve zdrave pothvate blagoslivlje i promiče, i pravih znanosti, i ako smionih, ne boji se, nego ih pomaže. Katolički se kler vazda isticao na svim poljima ljudske znanosti; pače katkad se nalazio u prvom redu, pa je klerik značilo isto što i učen čovjek. Crkva je nesamo sačuvala blago stare kulture, koje bi bilo bez nje i njezinih samostana iskvareno i gotovo propalo, nego je radom svojih i glasovitijih učenjaka jasno pokazala, kako mogu ljudska znanja poslužiti tumačenju i obrani katoličke vjere. Za koju smo stvar i Mi sami dali novi sjajan primjer, kad smo uresili vijencem nebeskih svetaca i crkvenih Naučitelja, učitelja velikog Akvinca, onoga Alberta Teutonca, koga su ljudi njegova doba štovali i zvali velikim i sveopćim učiteljem.

Zacijelo ne možemo zahtijevati, da ljudi svetoga Reda budu u svim znanostima prvi. Ljudska je znanost već tako mnogostruka, da nema čovjeka, koji bi je mogao svladati, a kamoli se istaći u svim njezinim granama. Ipak je zgodno da pobudimo i osokolimo one, koji osjećaju sklonost i imaju posebnih darova, da se bave ovom ili onom znanosti ili umjetnosti, dakako ako nije nedolična za crkvenu službu i posao. Sve će to, bude li se držala mjera i pod upravom Crkve, biti na čast i diku Crkve i na slavu njezine Glave Isusa Krista. A isto tako i ostalim svetim službenicima neka ne bude dosta ona obra-

zovanost u naukama, koja je možda, bila dostatna za potrebe prošlih vjekova, nego neka se trse, da uistinu postignu višu i potpuniju obrazovanost u svakoj nauci, i tako dođu do onoga vrhunca, na kojem se današnje doba nalazi i općenito govoreći natkriljuje prošle vjekove.

Ako Bog tu i tamo »šaleći se sa svijetom« (Prov. 8, 31) hoće da se uzdignu na svećeničko dostojanstvo i u naše vrijeme ljudi, kojima gotovo sasvim nedostaju nauke, o kojima govorimo, i po tim neukima izvodi čudesne stvari, bez sumnje biva to zato, da više cijenimo svetost od znanja, i da svoju vjeru položimo više u ruke Božje negoli svoje; štaviše, biva to stoga, što je vrlo prikladno i spasonosno da ponavljamo i pomno razmišljamo onu: »što je ludo pred svijetom izabra Bog, da posrami mudre... da se ne hvali nijedno tijelo pred Bogom« (1. Cor. 1, 27. 29.).

No ipak, kao što u naravnom redu Božanska čudesa prekidaju za čas silu naravnih zakona, ali ih ne ukidaju, tako i ljudi — u kojima svetost života sve ostalo na neki način naknađuje i ispunjuje — kao sasvim opremljeni nadnaravnom snagom niti uzimaju niti umanjuju istine i potrebe onih stvari, koje metnusmo na srce.

Međutim, kako rekosmo, sveti službenici treba da prednjače krepošću i mudrošću, te posvuda šire »Kristov ugodan miris« (2. Cor. 2, 15.), a držimo, da je to danas sve više i više potrebno, kad Katolička Akcija — onaj naime pothvat, koji Nas veoma tješi i krijepi, i koji potiče duše na veće savršenstvo — sve tješnje združuje svjetovnjake sa svećenicima, da ih pomažu i u njima gledaju vođe nauke i uzore kršćanskog života i nastojanja.

III.

PRIMJERENA PRIPRAVA.

Ako je tako veliko dostojanstvo katoličkog svećeništva, ako zahtijeva tako uzvišene duševne vrline, izlazi uprav otud, časna braćo, kako je prijeko potrebno, da se kandidati svetišta pravo i primjereno odgajaju. Crkva svijesna toj potrebi i opominjući se je nije možda kroz vjekove ništa više promicala materinskom djelatnošću i brigom, koliko primjereno odgajanje svojih svećenika. Zna Crkva, da kao što život i ispovijedanje kršćanske vjere narodâ stoji do djelovanja svećenika, tako i to djelovanje crpe svoju snagu iz odgoja, što su ga dobili sveti službenici, jer i za njih vrijede riječi Duha Svetoga: »Mladić na svom putu, ne će odstupiti od njega ni kad ostari« (Prov. 22, 6.). Zato je Crkva, vođena Božjim duhom, odredila, da se svuda podignu sjemeništa, u kojima se imaju odgajati s posebnom skrbi kandidati svećeništva.

BRIGA ZA SJEMENIŠTA.

Stoga, časna braćo, svi što sa Mnom dijelite upravljanje Crkvom, treba da sjemeništa pazite kako zjenicu u oku. Sjemeništa neka budu vaša najpreča briga. Osobito pomno da se biraju poglavari i učitelji, a naročito duhovnik, kome se povjerava preteška dužnost — izobrazba svećeničke duše. Svojim sjemeništima dajte najbolje svećenike. I neka vam ne bude teško, da ih oslobodite od posala, koji su naoko znatniji, ali se ipak ne mogu nikako isporediti s ovim glavnim i nenaknadivim poslom. Tražite ih i od drugud, dok ne nađete za tu službu sposobnih ljudi. Takovi moraju svećeničke kreposti uči-

ti više primjerom nego riječju. Nauku im valja tako podavati, da u svećeničkim kandidatima izobraze jak, muževan i apostolski duh. Njihovim djelovanjem valja da u sjemeništu procvatu pobožnost, čistoća, stega i nauka. Mladenački duh ima se pomnjivo oboružati i protiv sadanjih napasti u sjemeništu i protiv mnogo težih pogibli, kojima će biti poslije izloženi u svijetu, u kojemu će morati živjeti, »da sve spase« (1. Cor. 9, 22.).

Da budući svećenici uzmognu postići nauku, kakovu zahtijevaju naša vremena, kako to gore izložismo, najveća je dužnost, da, pošto su temeljito svršili klasične nauke, kako ih zovu, budu dobro poučeni i uvježbani u skolastičnoj filozofiji, i to »po načinu, nauci i načelima Anđeoskog Naučitelja« (Cod. Jur. Can., can. 1366., § 2). Ta »neprestana filozofija«, kako ju zvao Naš prethodnik slavne uspomene Leon XIII., nije im samo zato potrebna, da dublje proniknu u kršćanske istine, nego da se i utvrde protiv svih zabluda našeg doba, i da im tako izoštri um, te u svakom budućem znanstvenom istraživanju budu sposobniji jasnije upoznati ono, što je istinito, nego oni, koji nemaju te filozofske obrazovanosti, i ako im je obrazovanost inače šira.

Ako se pak, kako je u nekim krajevima, ne može, ili što je malena biskupija, ili nažalost neznatan broj svećeničkih kandidata, ili napokon nedostatak sposobnih ljudi ili siromaštvo, da svaka biskupija ima svoje sjemenište, koje bi odgovaralo svim propisima crkvenog zakonika (Cod. Jur. Can. tit. XXI., cann. 1352—1371) i drugim crkvenim naredbama, tad je od najveće prikladnosti, da biskupi u istom kraju bratskim duhom ujedinivši sile podignu zajedničko

sjemenište, koje će odličnu povjerenu zadaću sasvim zadovoljiti.

Velike koristi, što odatle izlaze, bez sumnje će nadoknaditi preuzete teškoće i troškove. Dakako, katkad žalošću napunja biskupska očinska srca — kad naime gledaju, da su njihovi svećenički kandidati za neko vrijeme odijeljeni od Pastira, koji bi želio da svoju gorljivu revnost prelije u svoje buduće suradnike, i da su daleko od krajeva, u kojima će jednoć djelovati. Ali to će, velimo, biti naknađeno obilato, što će ih primiti u određeno vrijeme bolje obrazovane i opremljene duhovnim stvarima, koje će na veću korist svoje biskupije drugima dijeliti. Stoga nijesmo nikad propustili nesamo da zajednička sjemeništa promičemo, unapređujemo, nego smo ih često, kad se nadala zgoda, potaknuli i živo preporučili. I sami smo, što svi znaju, s mnogim brigama i troškovima, ne malo takovih sjemeništa, gdje se pokazala potreba, ili sasvim podigli, ili proširili, ili učinili prikladnijima. I ono, za što držimo, da će biti, ako išta, na korist Crkve, promicat ćemo revno uz Božju pomoć i unapredak.

IZBOR KANDIDATÂ.

Ali sve to pohvalno nastojanje oko što boljeg uzgoja kandidata svetišta, slabim bi urodilo rodom, kad se oni ne bi pomno odabirali, za koje postoje sjemeništa. Kod toga izbora svi treba da sudjeluju, koji su god postavljeni da vode uzgoj klera: poglavari, duhovnici i ispovjednici, svaki na način i u granicama svoje službe. Kako treba da od Boga danu sklonost na svećenički stalež svom pomnjom njeguju i jačaju, tako istim marom moraju u zgodno vrije-

me od svetoga Reda odbiti one, koji očito nijesu prikladni za duhovni stalež i zato nekorisni za dostojno vršenje svećeničkih dužnosti. I premda je mnogo bolje što prije odstraniti neprikladne, budući da je u toj stvari oklijevanje i čekanje zabluda i uzrokuje štete, ipak, ma s kojega se razloga oklijevalo, čim se jasno spozna, da se s pravog puta zašlo, odmah treba bez ikakova ljudskog obzira popraviti zabludu. One, kojima je dužnost o tom razmisliti, ne smije pokolebati lažno milosrđe, koje bi postalo zločinstvo ne samo prema Crkvi, kojoj bi se dao nesposoban ili nedostojan službenik, nego bi bilo zločinstvo i prema samome mladiću, koji bi nalazeći se na krivom putu bio na sablazan sebi i drugima, s opasnošću da propadne zauvijek.

TEŠKA ODGOVORNOST.

Onaj, koji razborito i budno upravlja sjemeništem, i koji povjerene si mladiće, svakog pojedinog, brižno proučava, i njihove duševne darove i sklonosti pomno istražuje, ne će preteško razmotriti i upoznati, koji je od njih od Boga zvan da bude svećenik. A to se, kako znate, časna braćo, manje pokazuje u čuvstvu srca ili osjetnoj duševnoj sklonosti, što može i ne biti ili nestati, nego mnogo više u pravoj volji i nakani onoga, koji želi postati svećenik, sa svim onim tjelesnim, duševnim i ćudorednim svojstvima, što će ga učiniti sposobnim da prigrli svećenički stalež. Bog zaista, kako je jasno, onoga zove u svećenički stalež, koji jedino plemenito teži, da služi Bogu i spasenju duša, i koji je ujedno postigao ili nastoji postići jezgrovitu pobožnost i prokušanu čistoću života, i prikladno, kako razložismo, znanje.

Tko naprotiv, siljen od nerazboritih roditelja, hoće odabrati svećenički stalež, da dođe do vremenitih koristi i udobnosti, što ih predviđa i kojima se nada — što se moglo češće dogoditi u prošlim vremenima — tko se obično ogrešuje o poslušnost i stegu, tko je malo sklon molitvi, i ne pokazuje dovoljno ljubavi za rad i spasavanje duša; tko osobito naginje na putenost, i nije pokazao dugim iskustvom, da je podoban nadvladati je; tko napokon nije sposoban za studij, tako, da se može predvidjeti, kako ne će moći dovoljno uspješno svršiti propisani studij: svi ti nijesu rođeni ni prikladni da budu svećenici. I stoga, ako se na vrijeme ne odstrane iz sjemeništa, teže će moći poslije odstupiti, i možda će se, premda od Boga ne zvani i bez svećeničkog duha, ipak svezati okovima preteškoga svećeničkog staleža. Stoga neka promisle poglavari sjemeništa, neka paze oni, koji u takovim zavodima vode duše mladića i koji ispovijedaju, kako su preuzeli pretešku odgovornost pred Bogom, pred Crkvom i pred samim mladićima, ako sa svoje strane sve ne učine, da se ne dogodi takova zabluda.

Kad smo rekli, da i duhovnici i ispovjednici, prema povjerenoj službi, preuzimaju na sebe odgovornost za tu tešku zabludu, to valja tako razumjeti, ne kao da bi oni mogli što izvana i javno činiti — što im je strogo zabranjeno bilo zbog njihove same svete službe bilo poradi nepovredive ispovjedne tajne — nego tako, da na duh svakog mladića mnogo utječu, i čvrstom ih i očinskom postojanošću vode, kako zahtijevaju dobra njihova vječnog spasenja. Stoga oni — osobito tada, kad poglavari ili nikako ili mlohavo i popustljivo vrše svoju dužnost — moraju po svojoj

dužnosti, bez ikakova ljudskog obzira, naložiti, da neprikladni i nedostojni na vrijeme izađu iz sjemeništa. U toj stvari imaju se uvijek držati sigurnijeg mišljenja, koje u tom slučaju mnogo više pogoduje svećeničkim kandidatima, kad ih se odvraća s puta, na kojem bi mogli doći do vječne propasti.

I u slučajevima, kad se jasno ne vidi, da moraju naložiti strogu dužnost, ipak će upotrebiti sav ugled, što ga imaju po povjerenoj si službi i očinskoj ljubavi prema kandidatima, da ih nagovore, te svojevoljno odstupe, ako nijesu, kako treba, raspoloženi. Ispovjednici neka imaju duboko uklesano u dušu što sv. Alfonzo Liguori uči o sličnoj stvari: »Općenito govoreći, što ispovjednici (u toj stvari) strože postupaju s pokornicima, to sigurnije rade za njihovo spasenje; i naprotiv to su okrutniji prema pokornicima, što su prema njima popustljiviji. Sv. Toma Vilanovski takove ruke ispovjednike, naime odviše blage, zove bezbožno milosrdnima. Takova se ljubav protivi ljubavi« (Opere asc., vol. III. ed. Marietti, 1847, p. 122).

DUŽNOST BISKUPA.

Jasno je, da je glavna odgovornost na biskupu, jer po strogom crkvenom zakonu »ne smije nikome podijeliti viših Redova, ako nema moralne izvjesnosti iz pozitivnih dokaza o kanonskoj njegovoj prikladnosti; inače nesamo da veoma teško griješi, nego se izlaže i pogibli da sudjeluje s tuđim grijesima« (Cod. Jur. Can., can. 973, 3). U tom kanonu jasno odzvanja opomena Apostola Pavla Timoteju: »Ruku odmah ne meći ni na koga, niti budi dionik tuđih grijeha« (I. 5, 22). »Što je ruku odmah ne meći — kako tumači Naš prethodnik sv. Leon Veliki — nego svećeničko dostojanstvo podijeliti onima, koji nijesu godinama zreli, koji nijesu dovoljno vremena prokušani, koji ne stekoše zasluga poslušnosti, koji ne zasvjedočiše stege? I što je biti dionik tuđih grijeha, nego da je biskup, koji posvećuje, kao i onaj, koji ne zaslužuje da bude posvećen?« (Epist. 12. Migne, P. L. LIV. 647). Zato, kako Krizostom veli, upravljajući riječi biskupu: »Bit ćeš i ti kažnjen za njegove prošle i buduće grijehe, koji si mu podijelio dostojanstvo« (Hom. 16 in Tim.; Migne P. G. LXII, 587).

Te stroge riječi, časna braćo, označuju još strahovitiju odgovornost, kojom preplašen znao bi govoriti glasoviti milanski biskup sv. Karlo Boromejski: »U toj stvari i mala moja nemarnost može mi i tešku krivnju nametnuti« (Hom. ad ordinandos, die 1. iunii 1577.; Homiliae, ed. bibl. Ambros. Mediolani 1747, t. IV. pag. 270). Stoga prigrlite spasonosnu opomenu sv. Ivana Krizostoma: »Ne poslije prve kušnje, ni poslije druge, ili treće, nego pošto si razmislio i točno ispitao, tad metni ruku« (Hom. 16 in Tim.; Migne, P. G. LXII, 587). To u prvom redu vrijedi o svetosti kandidatâ. Sveti biskup i Naučitelj Alfonzo Marija Liguori ovako piše: »Nije dosta, da biskup ne zna ništa zla o ređeniku, nego mora biti siguran o njegovu kreposnom životu« (Theol. mor. de Sacram. Ordin., n. 803). U toj stvari nemojte se bojati da vas drže prestrogima. Tako se služite svojim pravom i dužnošću, da zahtijevate prije ređenja dokazanu krepost, a ako ostane koja sumnja, odgodite sveto ređenje. Izvrsno veli sv. Grgur Veliki: »Za gradnju prikladno drvo siječe se u šumi, i ne

stavlja se teret gradnje na još sirova drva, dok se nijesu kroz mnoge dane dobro osušila i postala prikladna za gradnju. Ako se to zanemari, sirova se drva slome pod teretom« (Epist., lib. IX, ep. 106; Migne, P. L., LXX, 1031). S tom su isporedbom u vezi jasne riječi Anđeoskog Naučitelja: »Sveti Redovi unaprijed zahtijevaju svetost... Stoga treba teret Redova staviti na zidove, koji su svetošću izgubili vlagu opačina« (Summ. Theol., 2—2, q. 189, a. 1, ad 3).

Uostalom, ako svak, prema svojoj službi, potpuno i savršeno izvrši crkvene propise, i isto tako se ravna prema mudrim uputama, što smo ih o tome po Svetoj Kongregaciji o sakramentima pred nekoliko godina izdali (Instructio super scrutinio candidatorum instituendo antequam ad ordines promoveantur, d. d. 27. Dec. 1930.; A. A. S. vol. XXIII, p. 120), zaista će nestati od najveće česti uzrokâ, zbog kojih katolička Crkva suze lije i kršćanski se puk ujedno sablažnjava o život svećenika. Na ovom mjestu također upravljamo Svoje riječi vrhovnim poglavarima crkvenih redova, vruće ih opominjući, da se, odgajajući svoje podanike za svećeništvo, ako ih imaju, nesamo drže zakona, koje smo izdali slične za njih (Instructio ad supremos Religiosorum etc. Moderatores de formatione clericali etc. d. d. 1. Dec. 1931.; A. A. S., vol. XXIV, pp. 64—81) kao i za svjetovni kler, nego da drže, kako je i njima sve ono rečeno, što smo dosad naveli za odgoj klera, i zbog toga, što se biskup zaređujući redovnike redovito osloni na sud njihovih poglavara.

ISPRAZNE BOJAZNI.

Ni biskupi ni redovnički poglavari neka ništa ne popuste od dužne strogosti, bojeći se, da se ne bi broj svećenika smanjio ili u biskupiji ili redovničkoj družbi. Sveti Toma Akvinac postavlja tu teškoću i na nju, po svom običaju, odgovara jasno i mudro: »Bog ne će nikad tako ostaviti svoje Crkve, da se ne bi našlo dovoljno prikladnih muževa za potrebe puka, ako se dostojni promaknu, a nedostojni odbiju« (Sum. Theol. Supplem., q. 36, a. 4. ad 1). Uostalom, kako veoma zgodno opominje isti Naučitelj gotovo istim ozbiljnim riječima kao što i 4. lateranski opći sabor (an. 1215, can. 22): »Ako se ne može naći toliko službenika oltara, koliko ih ima sad, bolje je imati malo dobrih, nego mnogo zlih« (loc. cit.). Istu tu važnu misao istaknusmo i Mi kod jedne svečane zgode, naime tada, kad su o jubileju Našeg svećeništva dolazili kandidati svećeništva u Rim sa svih strana svijeta, rekli smo pred mnoštvom biskupa iz Italije, da je bez svake sumnje bolje imati samo jednoga za svetu službu dobro odgojenog svećenika, nego mnoge, koji nijesu za to ili nikako ili slabo osposobljeni. U te se Crkva zaista ne može nikako pouzdati, i ako baš ne mora preko mjere tugovati (isp. Osservatore Romano, an. LXIX, n. 21.022 — an. 1929., n. 176; 29—30. VII. 1929.). Jednoć ćemo, časna braćo, polagati strašan račun Vrhovnome Pastiru (isp. 1. Petr. 5, 4) i vrhovnome biskupu duša (isp. 1. Petr. 2, 25), ako budemo puk povjeravali nesposobnim upraviteljima i neiskusnim učiteljima!

Ali premda valja uvijek imati na umu istinu, da za odgajatelje kandidatâ svetišta nema biti nikako glavna skrb njihov broj, ipak treba svima na-

stojati, da se poveća četa sposobnih i revnih poslenika u vinogradu Gospodnjem, kako bi se zadovoljile sve veće duhovne potrebe čovječanstva. Da se ta izvrsna stvar postigne preporučujemo najuspješnije, svima pristupačno i lako sredstvo, postojanu molitvu. Sâm to Krist naloži: »žetve je istina mnogo a poslenikâ malo. Molite se dakle Gospodaru od žetve, da pošalje poslenikâ na žetvu svoju« (Mt. 37. 38.). Zar može biti koja molitva milija presvetome Srcu Otkupiteljevu? Možemo li se nadati, da ćemo biti brže i obilatije uslišeni, nego kad za to molimo, za čim toliko čezne Božansko njegovo Srce? »Ištite — dakle — i dat će vam se« (Mt. 7, 7.). Molite, da Bog dade svojoj Crkvi dobre i svete svećenike. Uistinu uslišit će molitve vaše onaj, koji je uvijek vjekovima davao takove svećenike, i mnogobrojnije u doba, kad se činilo, da vremena i život nijesu povoljni za svećeničko zvanje. Za to svjedoče, da druge mimoiđemo, slavni svjetovni i redovnički svećenici u 19. vijeku. Među kojima se osobito ističu kao zvijezde prvog reda tri ona junaka svetosti, koji su djelovali na veoma različitim poljima i koje Mi na svoju veliku duhovnu utjehu uvrstismo među Svete. To su: Ivan Marija Vianney, Josip Benedikto Cottolengo i Ivan Bosco.

PRINOS KATOLIČKE AKCIJE.

Ipak ne valja ljudska dopuštena nastojanja i skrbi zanemariti, koja idu u prvom redu za tim, da se u velikodušnim mladićima pozivi Božji što pomnije njeguju. Zato ovdje hvalimo, blagoslivljamo i od sveg srca preporučujemo ona spasonosna djela i pomne pothvate, što ih pobudi Duh Sveti, koji mnogo pomažu, da se svećenička zvanja čuvaju, unapređuju

i podupiru. Tako se ona riječ obistinjuje sv. Vinka Paulskog, ljubeznog sveca kršćanske ljubavi: »Ma kolikogod mi mislili, vazda ćemo morati ustanoviti, da ne možemo ni u čem većem sudjelovati, nego da odgojimo dobre svećenike« (isp. P. Renaudin, St. Vincent de Paul, chap. V.). Zaista ništa nije Bogu draže, ništa za katoličku Crkvu časnije, ništa za duše korisnije od svetih svećenika. Ako dakle tko pruži čašu vode najmanjemu od Kristovih učenika »ne će mu propasti plaća« (Mt. 10, 42.), kakovu će istom plaću i nagradu dobiti onaj, koji, tako rekavši, dade u čiste ruke mladog levita sveti kalež, u kojem se rumeni Otkupiteljeva krv, i tome istom mladiću pomaže taj kalež dizati prema nebu kao zalog mira i blagoslova za čovječanstvo?

I ovdje dolazi Nam na pamet zahvalnost prema Katoličkoj Akciji, koju toliko želimo, promičemo i branimo. Katolička Akcija, koja svjetovnjake sa crkvenom hijerarhijom veže zajedništvom apostolskog djelovanja, ne može, a da ne bi držala, kako se preznamenita stvar o svećeničkom zvanju nje i te kako tiče. Zaista na Našu najveću utjehu gledamo, kako se odlikuje ta preodlična četa na svakom polju djelovanja, a osobito u radu za svećenička zvanja. To pohvalno djelovanje Bog nagrađuje uprav time, što mnoge mladiće iz mladenačkih društava odgaja i izabira za svjetovne i redovničke svećenike. Pored toga je to i dokaz, kako se Katolička Akcija spravom može isporediti s plodnom njivom, na kojoj su sve klice kreposti, ili još pravije isporediti s pomno ograđenim i marljivo obrađivanim klijalištem, u kojem se može daleko od pogibli razvijati najljepše i najnježnije cvijeće. Neka dakle svi članovi Katoličke Akcije

osjećaju čast, koja joj zbog toga pripada, i neka budu uvjereni, da katolici svjetovnjaci ničim toliko ne sudjeluju u dostojanstvu »kraljevskog svećeništva«, koje pripisuje apostolski Prvak cijelome puku otkupljenih (1. Petr. 2, 9.), koliko kad rade, da se poveća broj svjetovnih i redovničkih svećenika.

SUDJELOVANJE OBITELJI.

Ali najbolje i najnaravnije tlo, na kojem treba nicati i rasti cvijeće svetišta, jest bez ikakve sumnje prava i duboka kršćanska obitelj. Činjenica je, da je većina svetih biskupa i svećenika »kojih slavu navješćuje Crkva« (Eccli 44, 15) primila klicu svoga zvanja i svoje svetosti, bilo od svoga oca izvrsnog vjerom i krepošću, bilo od čiste i pobožne majke, bilo od cijele obitelji, koje se članovi odlikovahu ljubavlju prema Bogu i prema bližnjima.

Izuzeci od tog pravila rijetki su, i jasno pokazuju, što je općenito određeno Božjom providnošću. Gdje je obitelj takova, da roditelji, po primjeru Tobije i Sare, mole od Boga brojno potomstvo, »da se u njemu blagoslivlja ime Gospodnje u vijeke vjekova« (isp. Tob. 8, 9.) i zahvalno primaju djecu kao nebeski dar i predragi zalog, pa ih od prvih djetinjih godina odgajaju u strahu Božjem, u nježnoj pobožnosti prema euharistijskome Isusu, u ljubavi prema Djevici Majci Božjoj, i u poštovanju prema svetim mjestima i osobama; gdje roditelji davaju djeci primjer čestitosti, radinosti i pobožnosti; gdje djeca gledaju, kako se roditelji međusobno ljube, kako često kroz godinu primaju svete sakramente, i kako u određene od Crkve dane nesamo ne mrse i poste, nego se vježbaju i u svojevoljnom mrtvenju

tijela; gdje gledaju, kako cijela obitelj zajednički vrši svete molitve, što je milije Bogu; gdje djeca pored toga gledaju, kako roditelji milosrdno, koliko mogu, pomažu sirotinju; tad se ne može dogoditi, da ne bi djeca nastojala svoj život izjednačivati s roditeljskim primjerom, i da se ne bi barem jedno dijete odazvalo pozivu Božanskog Učitelja: »Dođi, idi za mnom« (isp. Mt. 19, 21.) i »učinit ću te ribarom ljudskim« (isp. Mt. 4, 19.). Srećni oni roditelji, koji, i ako nijesu tako uzvišena duha, da bi možda molili Boga, te pozove njihove sinove u svećenički stalež, kako se to više činilo u prošlim vjekovima, ali ipak, kad Bog pozove njihove sinove, nesamo da im ne prijeće, nego takov poziv drže velikom časti, i sasvim osobitim dokazom ljubavi Gospodinove prema njihovoj obitelji.

Ali nažalost i u onih, koji se hvastaju katoličkom vjerom, nađe se često roditeljâ, naročito u višim i obrazovanijim društvenim staležima, kojima nesamo da je teško, što im Bog zove sinove, nego se i ne boje oprijeti tome pozivu i takovim spletkama, kojima izlažu pogibli nesamo poziv Božji, nego i vjeru i vječno spasenje duša, koje bi im imale biti veoma drage. Ti opaki primjeri, iz kojih nužno izlazi, da odličniji društveni staleži daju vrlo malo mladića za svećenički stalež, nijesu im na manju sramotu, nego onima u prošlim vjekovima, kad su silili sinove na crkvene službe, koji su se ili protivili ili bili nesposobni. I uistinu, ako se zabave današnjeg života, nebrojena dražila pokvarenosti, osobito u velikim gradovima, gomilaju za mladež, ako škole na mnogim mjestima slabo prijaju svećeničkome zvanju, sve to uzrokuje i razjašnjuje, zašto se u kućama odličnijih

i bogatijih redovito ne odaziva Kristovu pozivu. Ipak se ne da zanijekati, kako je očito, da u tim domovima ponestaje katoličke vjere. Kad bi naime kršćanski roditelji gledali sve stvari u svijetlu kršćanske vjere, koju bi veću čast mogli željeti svojim sinovima, koju odličniju službu od one, koja je — kako rekosmo — vrijedna, da je poštuju ljudi i anđeli? Staro i bolno iskustvo potvrđuje, da je izdaja zvanja — neka se ne drži, da je ta riječ preoštra — bila izvorom mnogih suza nesamo za sina, koga je Bog zvao, nego i za nerazborite roditelje, koji su ga odvratili od Božjeg zvanja. Ne dao Bog, da se takove suze prometnu u vječne.

IV.

OČINSKA RIJEČ SVEĆENICIMA CIJELOG SVIJETA.

A sad želimo na vas, ljubljeni sinovi, upraviti Svoju očinsku riječ, na vas iz svjetovnog i redovničkog klera po svem svijetu. I vama, koji ste »slava naša i radost« (1. Thess. 2, 20.), koji »tegotu dnevnu i žegu« (Mt. 20, 12.) muževno i velikodušno podnoseći pomažete pasti stado Kristovo Nama i Našoj braći biskupima, vama očinski zahvaljujemo za vaš trud, i potičemo vas na rad, kako vremena zahtijevaju. Što su vremena teža, to više treba da ste vi, koji ste »sol zemlji i svjetlost svijetu« (isp. Mt. 5, 13. 14.) pripravniji revnije raditi za spasenje ljudi.

Ali, da vaš posao Bog blagoslovi i da željeni rod donese, treba da se odlikujete svetošću života. Taj osobiti ures katoličkog svećenika toliko vrijedi, da bez njega sve druge vrline gotovo ništa ne vrijede. Ako se pak svetost ima, a druge vrline i ne bile velike, mogu se učiniti čudesne stvari. To pokazuju — da dvojicu od mnogih navedemo — Sv. Josip Kupertinski, i u novije vrijeme onaj ponizni čovjek, Ivan Marija Vianney, koga postavismo svim dušobrižnicima uzorom i nebeskim zaštitnikom. Stoga »gledajte — opominjemo vas s Apostolom naroda — gledajte zvanje svoje« (1. Cor. 1, 26.). Budete li o tom razmišljali; ne ćete moći, da ne biste sve više i više cijenili onu milost, koja vam je podijeljena, kad ste primali svete Redove, i da ne biste bili potaknuti: »da se vladate dostojno zvanja, u koje ste pozvani« (Ephes. 4, 1.).

SABRANOST I MOLITVA.

Da tu spasonosnu odluku ostvarite, od najveće bit će vam koristi ono, što je blažene uspomene Naš prethodnik Pijo X. u svojoj tako pobožnoj i srdačnoj »Exhortatio ad clerum catholicum« (A. S. S. vol. XLI, pp. 555—577), koju trebate čitati, stavio na prvo mjesto, da se očuva i umnoži svećenička milost; i što smo Mi sami ne jedamput, kad se nadala prilika, a napose Enciklikom »Mens Nostra« (A. A. S. vol. XXI, pp. 689—706) i svima vjernicima, naročito pak svećenicima, živo preporučili: mislimo naime duhovne vježbe. Držali smo, da za svršetak Svojega svećeničkog jubileja ne možemo dati Svojim sinovima na nj bolji i spasonosniji spomen, nego da vas pozovemo, kako smo to učinili u pomenutoj Enciklici, da još obilatije onu »vodu, koja teče u život vječni« (Io. 4, 14.) crpete iz toga nepresušnog izvora, koji po providnosti Božjoj ključa u njegovoj svetoj Crkvi. I danas mislimo, predragi sinovi, i to nam draži, što s Nama postojanije radite, da se Kristovo kraljev-

stvo ustali među ljudima, da vas veoma potaknemo, te ne zanemarite postići tu svetost. Pače što na bolji način to možete, prema uputama, koje smo dali u spomenutoj Enciklici, povucite se u svetu samoću duhovnih vježbi, nesamo kroz dane, koje propisuju crkveni zakoni (isp. Cod. Jur. Can., cc. 126, 595, 1001, 1367), nego i češće i dulje, koliko samo možete; osim toga jedan dan u mjesecu, daleko od svagdašnjih posala, posvetite molitvi i sabranosti, kako su to uvijek činili pobožni svećenici (isp. A. A. S., vol. XXI, p. 705).

Iz takovih svetih samoća može katkad izaći i ova korist, da svećenik, koga nije Krist pozvao »u dio Gospodnji«, nego je došao zbog zemaljskih nakana, može »da ponovno raspiri milost Božju« (2. Tim. 1, 6.). Budući da je i on nerazrešivim vezom sjedinjen s Kristom i Crkvom, ne može drugo nego da prihvati onu Bernardovu: »Unapredak učini dobrima svoje putove i nastojanja svoja i službu svoju: ako nije bio svet prošli život, neka bude barem budući« (Epist. 27, Ad Ardut.). Milost Božja, koju Bog općenito daje, posebno daje onome, koji prima sakramenat svetoga Reda, bez sumnje će pomoći onome, koji je sad uistinu želi, i da popravi ono, što je u početku bilo možda naopako učinjeno, i da točno vrši dužnosti svoga staleža.

Svi pak, kad se vratite iz danâ samoće i molitve, žarče ljubit ćete Boga, marljivije ćete raditi za spasenje duša, bit ćete budniji protiv zamka svijeta. Sve to, ako ikad a ono danas, potrebno je svećenicima, kad je u jednu ruku u svijetu bijedno zamrla vjera i život se razuzdao, a u drugu u svim se stranama svijeta probudio jaki religijski duh. Osjeća se, kako Duh Sveti duha na ovaj svijet zato, da ga

svojom stvaralačkom snagom obnovi i sveto preporodi (isp. Ps. 103, 30). Puni Duha Svetoga vi ćete oganj ljubavi Božje, kao neugasivi požar, priopćiti toliko smućenome ljudskom rodu, sasvim ćete ga prožeti kršćanskim duhom i tako privesti spasenju, jer mu nema spasenja osim u Kristu, koji je »zaista Spasitelj svijeta«. (Io. 4, 42).

KANDIDATIMA SVETIŠTA.

Prije nego svršimo ovo Svoje Pismo, mišlju i riječju s osobitom ljubavi obraćamo se vama, mladi klerici, koji se uzgajate za svećeništvo, i vruće vas opominjemo, da se pomno i dostojno pripravite na uzvišenu službu, za kojom težite. Vi ste uzdanica Crkve i narodâ. Od vas očekuju sve, jer očekuju onu djelotvornu i životnu spoznaju Boga i Isusa Krista, u čemu je vječno spasenje (isp. Io. 17, 3.). Sad osobito oko toga nastojte, da se oboružate pobožnošću, čistoćom, poniznošću, poslušnošću, stegom, studijem, te jednoć postanete takovi svećenici, kao što Krist zapovijeda. Budite sasvim uvjereni, da i najtočnija i najrevnija vaša briga oko temeljite vaše izobrazbe, nije veća, nego je stvar zahtijeva, jer je iskustvom utvrđeno, da će do pomenute izobrazbe od najveće česti stojati buduće apostolsko vaše djelovanje. Stoga, kolikogod više možete, nastojte i trsite se, da se već sada sjajite onim duševnim nakitima, koje će Crkva, kad vas bude zaređivala, od vas tražiti ovim riječima: »Neka vas preporučuje nebeska mudrost, čist život i dugotrajno vršenje pravde«, to jest, da »bude ugodan miris vašeg života radost Kristovoj Crkvi, da propovijedanjem i primjerom zidate kuću, to jest Božju obitelj« (isp. Pont. Rom., in ordinatione Presbyt.).

Samo ćete tako slavu katoličkog svećeništva i vi nastaviti na divljenje narodâ. Samo tako moći ćete uskoriti onaj srećni čas, u koji će moći čovječanstvo obilno uživati plodove »Kristova mira u Kristovu kraljevstvu«.

NOVA VOTIVNA MISA.

Svršavajući ovo Svoje Pismo, srećni smo, što možemo javiti vama, časna braćo u biskupskoj službi, a po vama i svima svojim predragim sinovima iz svjetovnoga i redovničkog klera, da u svečani znak Svojega zahvalnog i dobrohotnog srca za ono revno vaše sudjelovanje u svetoj jubilejskoj godini Božanskog Otkupljenja, kad se ubrao obilat rod od vjernikâ; isto tako da trajnim spomenikom ubilježena dulje potraje uspomena i slava onoga svećeništva, od kojega imaju moć svi Božji službenici, držali smo, da je zgodno, pošto smo se posavjetovali s Kongregacijom za svete Obrede, ako se priredi posebna votivna Misa Najvišeg i Vječnog Svećenika Isusa Krista, i zajedno objelodani s ovim Pismom. Ta će se Misa moći služiti svakog četvrtka prema liturgijskim propisima.

Na svršetku, časna braćo, podjeljujemo svim onima Apostolski i očinski blagoslov, koji ga očekuju i žele od zajedničkog Oca. Neka je blagoslov zahvalnosti za sva dobročinstva, što ih Božja dobrota darovala u ovoj izvanrednoj godini proslave jubileja Otkupljenja; isto tako neka bude blagoslov za skoru novu godinu.

Dano u Rimu kod Sv. Petra, 20. prosinca god. 1935., o pedesetišestoj godišnjici Našega misništva, u 14. godini Našega Pontifikata.

PIUS PP. XI
